

INBRENG TER VERDIEPING EN VOORBEREIDING OP HET

RONDETAFFELGESPREK 'DEELECONOMIE'

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat

17 januari 2018

VOORWOORD

Amsterdam, 11 januari 2018

Geachte leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat,

Allereerst willen wij u hartelijk danken voor de uitnodiging om deel te nemen aan het rondetafelgesprek over de deeleconomie dat plaats zal vinden op woensdag 17 januari in Den Haag.

Op verzoek treft u ter verdieping en voorbereiding op het aanstaande gesprek een beknopt overzicht van enkele activiteiten die wij sinds 2013 hebben verricht binnen het domein van de deeleconomie.

Er is al veel over de deeleconomie gedacht, geschreven en gesproken. De verwachting is dat dit komende tijd niet anders zal zijn. Met elkaar de dialoog (blijven) voeren is essentieel om de deeleconomie op gebalanceerde wijze tot wasdom te laten komen. Dit is sinds de start van shareNL (medio 2013) dan ook ons uitgangspunt: het op onafhankelijke wijze ontwikkelen van de deeleconomie, met oog voor

zowel de kansen als de uitdagingen. Dit doen wij in nauwe samenwerking met het gehele speelveld, bestaande uit online platformen, overheden, bedrijfsleven, ngo's en kennisinstellingen uit binnen- en buitenland. Daarnaast zijn we ook veelvuldig gesprekspartner van de media en de politiek.

De afgelopen jaren hebben we zowel op de voorgrond als op de achtergrond (mee)gewerkt aan vele bijeenkomsten, projecten, publicaties, scenario's en onderzoeken. Op de volgende pagina's lichten we hiervan slechts enkele voorbeelden uit. We hopen en vertrouwen erop dat ons werk doorlopend bijdraagt aan een genuanceerde en gemeenschappelijk gedragen visie op het fenomeen deeleconomie.

Hartelijke groet, mede namens ons team,

Pieter van de Glind & Harmen van Sprang
co-founders shareNL

DIVERSITEIT DEELECONOMIE

De visie van shareNL is sinds haar oprichting onveranderd gebleven. Het hiernavolgende artikel (september 2014) stamt uit een periode dat de deeleconomie steeds verder vorm kreeg en een stevige groei had ingezet (tussen 2013 en 2016 steeg het aantal Nederlanders dat gebruik maakte van online platformen van 6 naar 25 procent). De strekking van dit artikel, getiteld 'De diversiteit van de deeleconomie' is nog altijd relevant en daarom het delen waard:

DE DIVERSITEIT VAN DE DEELECONOMIE (september 2014)

De opkomst van de deeleconomie heeft de afgelopen week met kritische artikelen in, onder andere, de Volkskrant en nrc next een interessant punt bereikt. Na een aantal jaren waarin positieve berichtgeving de boventoon voerde, ontstaat er nu meer ruimte voor kritiek. Dat is maar goed ook, want ook dat heeft de deeleconomie nodig. Zoals opinieleider Rachel Botsman stelde tijdens haar presentatie bij een internationale deeleconomie-conferentie eerder dit jaar in Parijs: 'De deeleconomie is slechts een baby.'

Niets is minder waar; het merendeel van de in Nederland bekende deelplatformen zijn slechts enkele jaren geleden bedacht. De oprichters van platformen waar nu volop auto's, ritten, spullen, maaltijden, accommodatie en vaardigheden gedeeld worden, werden tot voor kort nog raar aangekeken. 'Leuk idee! Maar... wie wil dit in vredesnaam?' was een veelgehoorde reactie. De nieuwe generatie deelplatformen (boten, kleding, kapitaal etc.) horen eerder: 'Goed idee! Maar... dat mag toch niet?'

Dit is kenmerkend voor de fase waarin de deeleconomie zich nu bevindt. De peuterschoenen gaan langzaam aan en er wordt volop geëxperimenteerd en ontdekt. De platformen groeien hard en komen daarmee steeds scherper op de radar van het reguliere bedrijfsleven, overheden, onderzoeksinstituten, adviesbureaus en media. Er ontstaat een paradox van enerzijds een 'booming business' en anderzijds een hoog gemotiveerd ondernemersveld waar vaak vanuit de principes van het sociaal ondernemen, elke dag met veel passie

DIVERSITEIT DEELECONOMIE

gewerkt wordt aan een meer verbonden en duurzame samenleving waar buurtgenoten elkaar kennen en helpen. Deze paradox is ook duidelijk zichtbaar bij degenen die gebruik maken van de deeleconomie-platformen. Uit eigen onderzoek blijkt dat mensen zowel intrinsieke als extrinsieke beweegredenen hebben om gebruik te maken van dergelijke platformen. Sommigen doen het om elkaar te helpen, sommigen doen het om geld te besparen of te verdienen. Veel mensen hebben een combinatie aan motieven, waar duurzaamheid vaak ook onderdeel van is.

Paradox tussen 'sociaal' en 'big business'

De paradox tussen 'sociaal' en 'big business' heeft tot nog toe bevorderend gewerkt voor de ontwikkeling van de deeleconomie. De indrukwekkende variatie aan motieven die mensen kunnen hebben zorgt voor een extra snelle groei, en biedt kansen aan ondernemers uit de deeleconomie om platformen zo in te steken dat de ideologie past bij een bepaalde groep mensen. Zo ontstaan er bijvoorbeeld

marktplaatsen met, en marktplaatsen zonder financiële vergoeding. Het onderscheid tussen Airbnb en Couchsurfing is hier een aardig voorbeeld van. Tot zover is er niets aan de hand, maar zoals in elk gevarieerd speelveld ontstaan er ook uitersten. Het zijn die uitersten die nu zorgen voor de nodige kritiek.

De uitersten van de paradox zijn wederom zichtbaar bij gebruikers van de platformen, maar ook binnen de platformen zelf. Bij de gebruikers zien we bijvoorbeeld de 'illegale hotels' van individuen die via Airbnb meerdere panden verhuren en daar veel geld mee verdienen, terwijl legale hotels en bed & breakfasts te maken hebben met regelgeving, belasting en controle van de overheid (Volkskrant d.d. 30 augustus 2014). Binnen de platformen zien we bijvoorbeeld bedrijven als Uber die, gevoed door miljardeninvesteringen, in een duizelingwekkend tempo de markt op komen en daarbij veel losmaken (nrc next d.d. 3 september 2014).

DIVERSITEIT DEELECONOMIE

Diversiteit omarmen

Ook overheden zullen om moeten leren gaan met deze paradox. Overheden zijn nog niet klaar met het vorige pakket aan regelgeving en nieuwe technologische ontwikkelingen zorgen alweer voor de noodzaak om dat wat besloten is weer onder de loep te nemen. Dit schept verantwoordelijkheid voor de journalistiek om alle betrokkenen scherp te houden. Vanuit shareNL, het Nederlandse kennis- en netwerkplatform voor de deeleconomie, juichen we kritiek dan ook toe. Ook zien we een noodzaak voor meer dialoog tussen, en meer kennis voor, eenieder die met de deeleconomie te maken heeft. De kansen op het gebied van sociale cohesie, economische zelfredzaamheid en duurzaamheid die de deeleconomie biedt zijn te mooi om overschaduwd te worden door de doembeelden van haar excessen. Wij geloven dat we als samenleving de kansen die de deeleconomie biedt het beste kunnen benutten door vanuit een objectieve rol, samenwerking te faciliteren tussen alle betrokkenen.

De opkomst van de deeleconomie is onomkeerbaar. De uitdaging voor ons allemaal is om de deeleconomie niet overhaast volwassen te laten worden, haar diversiteit te omarmen, haar zoveel mogelijk vrijheid te gunnen en als het nodig is af en toe een grens stellen.

Bron: <http://sharenl.nl/nieuws/de-diversiteit-van-de-deeleconomie>

DUIDING DEELECONOMIE

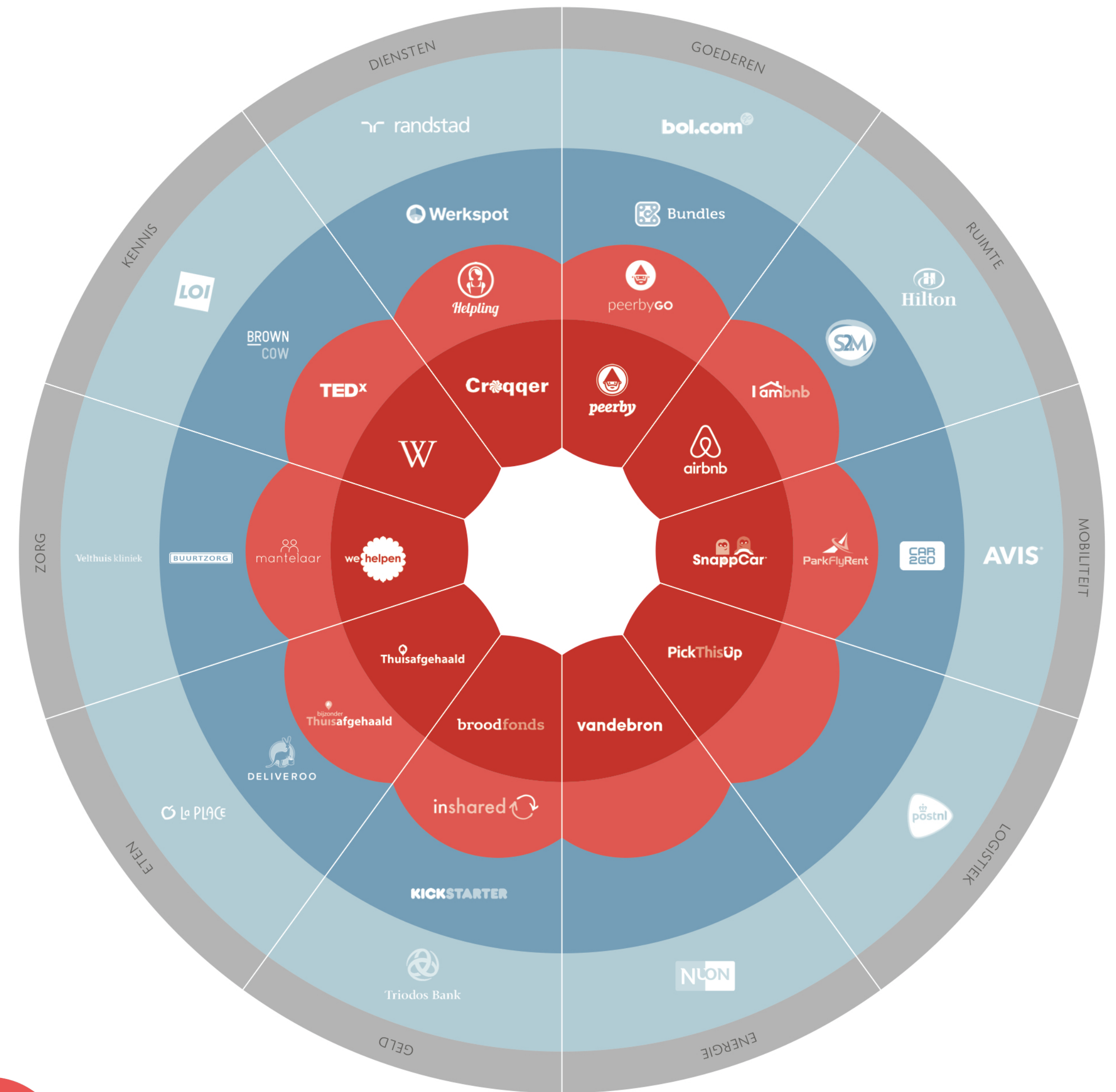
Doorlopend werken we, in samenwerking met opinieleiders uit binnen- en buitenland, aan duiding en definiering van de deeleconomie. Zo lanceerden we in januari 2016 het zogenaamde 'ecosysteem van de deeleconomie.' Zie <http://sharenl.nl/nieuws/ecosysteem-deeleconomie>.

Omdat de deeleconomie en het Umfeld zich blijven ontwikkelen hebben we recent enkele aanscherpingen aangebracht:

De platformeconomie bestaat uit alle economische activiteiten gefaciliteerd door online platformen en kent de volgende subcategorieën:

Deeleconomie platformen stellen mensen in staat om tijdelijk gebruik te maken van elkaars overcapaciteit, eventueel tegen betaling. Bv.

Peerby | Snappcar | MyWheels | Thuisafgehaald | Barqo | WeHelpen | Konnektid | Vandebron | 3DHubs | Airbnb | Blablacar

DUIDING DEELECONOMIE

Kluseconomie platformen matchen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Bv.

Helping | Deliveroo | Foodora | Uber | Werkspot | Taskrabbit | Upwork

Markteconomie platformen faciliteren de handel van goederen en diensten. Bv.

Booking.com | Amazon | Apple Store | Bol.com | Facebook

Zie ook: <http://sharenl.nl/nieuws/ecosysteem-deeleconomie>

RIJKSOVERHEID

Al sinds 2013 adviseert shareNL diverse ministeries. Zo verrichtten we onderzoeken voor onder meer het Ministerie van Economische Zaken en voor het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Hier zijn twee rapporten uit voortgekomen die in december 2015 aan de Tweede Kamer zijn gestuurd:

Aldus de voormalige minister van EZ, Henk Kamp in zijn brief:

‘Het kabinet zal zich de komende tijd inzetten om de verdere ontplooiing van de deeleconomie te faciliteren en zal zich hiertoe waar nodig inzetten om belemmeringen en onduidelijkheden weg te nemen en kansen optimaal te benutten.’

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2015/12/18/kamerbrief-over-toekomstbestendige-wetgeving-digitale-platforms-en-de-deeleconomie-waaronder-particuliere-verhuur-aan-toeristen>

Innoveren in de deeleconomie

Een inventarisatie van kansen en belemmeringen die innovatieve investeringen in de deeleconomie, op het gebied van groene groei, (on)mogelijk maken

Opdrachtgever
Ministerie van Economische Zaken

Opdrachtnemer
shareNL

November 2015

RIJKSOVERHEID

'Innoveren in de deeleconomie' - in opdracht van EZ

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/11/01/innoveren-in-de-deeleconomie>

> samenvatting: <http://www.sharenl.nl/nieuws/onderzoek/ez>

'Milieu-impact en -kansen deeleconomie' - in opdracht van I+M

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2015/11/01/milieu-impact-en-kansen-deeleconomie>

> samenvatting: <http://www.sharenl.nl/nieuws/onderzoek/ienm>

Het eerstgenoemde rapport beschrijft vele kansen, uitdagingen en handelingsperspectieven die ook als basis hebben gediend voor rapporten van derden de afgelopen jaren en veelal ook nu nog relevant zijn. Het verdient de aanbeveling deze perspectieven ook te bekijken in aanloop naar het rondetafelgesprek in de Tweede Kamer op 17 januari.

INTERNATIONALE OVERHEDEN & NGO'S

Vanuit shareNL dragen we ook direct en indirect bij aan verschillende publicaties en bijeenkomsten van internationale organen zoals:

Europese Commissie (2013-2017)

http://ec.europa.eu/growth/single-market/services/collaborative-economy_nl

OECD (juni 2015)

<https://www.oecd.org/forum/about/OECD-Forum-2015-PDF-Programme.pdf>

ISO-standaardisatie: IWA principles + framework (maart 2017)

<https://www.iso.org/standard/72643.html>

Verenigde Naties (oktober 2017)

<https://www.unece.org/index.php?id=46514>

World Economic Forum (december 2017)

<https://www.weforum.org/whitepapers/collaboration-in-cities-from-sharing-to-sharing-economy>

GEMEENTEN

Sinds het ontstaan van shareNL werken we samen met Gemeente Amsterdam. Hieruit is onder meer het initiatief 'Amsterdam Sharing City' ontstaan (lancering februari 2015) en heeft deze samenwerking geleid tot diverse bijeenkomsten, projecten en publicaties. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het 'Actieplan Deeleconomie' waaraan wij hebben bijgedragen: <https://www.slideshare.net/shareNL/actieplan-deeleconomie-gemeente-amsterdam>

De afgelopen jaren hebben we ook internationaal met en voor gemeenten gewerkt, hetgeen heeft geleid tot de oprichting van de 'Sharing Cities Alliance' halverwege 2017. Deze stichting staat los van shareNL en heeft tot doel om gemeenten wereldwijd te verbinden en samen op te laten lopen op het domein deel- en platformeconomie, met een oog voor zowel de kansen als de uitdagingen ervan.

Aangesloten bij de Alliance zijn onder meer Amsterdam, Den Haag, Kopenhagen, Barcelona, Gotenburg, New York, Washington, Tel Aviv, Toronto, Singapore en Seoul. Zie ook: <http://sharingcitiesalliance.com>.

PLATFORMS & BEDRIJFSLEVEN

Zoals gesteld geloven wij in de kracht van samenwerking met het gehele speelveld. En dus werken wij niet alleen met en voor overheden, maar komen we ook over de vloer bij zowel de platforms alsook het reguliere bedrijfsleven. Het maakt dat we de deel- en platformeconomie van alle kanten kunnen bekijken, hetgeen bijdraagt aan een gebalanceerde ontwikkeling van het fenomeen. Of het nu de oprichter is van Peerby of Thuisafgehaald, een directeur bij 's lands grootste verzekeraar of de CEO van een landelijk opererend postbedrijf, we spreken ze allemaal en kennen dus ook de personen en de verhalen achter deze organisaties. Ook brengen we al deze gezichten en geluiden geregeld bij elkaar op bijeenkomsten, of het nu rondetafelgesprekken zijn van de overheid, meetups en conferenties van eigen hand of bijeenkomsten van derden. We zijn dan ook altijd bereid de waardevolle inzichten die hieruit ontstaan weer te delen.

Een overzicht van zowel de private als de publieke partijen waar wij zoal mee samenwerk(t)en is hier te vinden: <http://www.sharenl.nl/network>.

PUBLIEK-PRIVATE SAMENWERKING

Publiek-private samenwerkingen zijn in onze ogen van groot belang om de deel- en platformeconomie op een evenwichtige wijze verder vorm te geven. Niet alleen onze samenwerking met diverse gemeenten is er een voorbeeld van. Vooral ook de Green Deal 'Autodelen' laat zien dat er in Nederland door een veelheid aan zowel publieke als private organisaties samengewerkt kan worden aan een gemeenschappelijk doel, in dit geval meer deelauto's. Uiteraard is het niet altijd een gemakkelijke opgave om circa 40 partijen samen te laten werken, maar alleen al het feit dat dit partnership al bijna drie jaar bestaat en hoogstwaarschijnlijk ook een vervolg krijgt, laat zien dat verschillende achtergronden en beweegredenen ook deels tot een gezamenlijke visie en beweging kunnen leiden.

Meer informatie over de Green Deal 'Autodelen':

<http://autodelen.info>

naar 100.000 deelauto's

SAMEN VOORTBOUWEN

De voorgaande voorbeelden geven aan dat we de afgelopen jaren met een grote diversiteit aan partijen in binnen- en buitenland hebben gewerkt aan de verdere vormgeving van de deel- en platformeconomie. We beseffen ons dat dit pas het begin is. Langzamerhand hebben meer en meer individuen, ondernemers, overheden, bedrijven en kennisinstellingen dit fenomeen in het vizier. Het moge duidelijk zijn dat dat een veelheid aan kansen biedt, maar evenzoveel uitdagingen.

Juist omdat we geloven in samenwerking en in samen voortbouwen, willen we benadrukken dat we de aanbevelingen in twee recente publicaties merendeels onderschrijven. Op de achtergrond hebben we met genoeg ook een rol gespeeld in de totstandkoming ervan. We hebben het hier over het in mei 2017 gepubliceerde rapport 'Eerlijk delen: waarborgen van publieke belangen in de deeleconomie en de kluseconomie' (Rathenau Instituut) en de kabinetsreactie hierop van de hand van staatssecretaris Keijzer van 9 januari jongstleden.

Daarnaast hebben we in ons onderzoeksrapport in opdracht voor EZ eind 2015 zoals eerder al aangehaald een serie handelingsperspectieven geformuleerd. We onderschrijven deze uiteraard nog altijd.

Tenslotte zien we ook waarde in de Europese agenda voor de deeleconomie die is samengesteld door de Europese Commissie in 2016.

Voortbouwend op dit alles delen we hierbij graag nog enkele suggesties en overdenkingen (in willekeurige volgorde) die ook als gespreksstof kunnen dienen voor het aanstaande rondetafelgesprek (zie volgende pagina). Laten we gezamenlijk blijven werken aan de ontwikkeling van de deel- en platformeconomie.

ENKELE SUGGESTIES

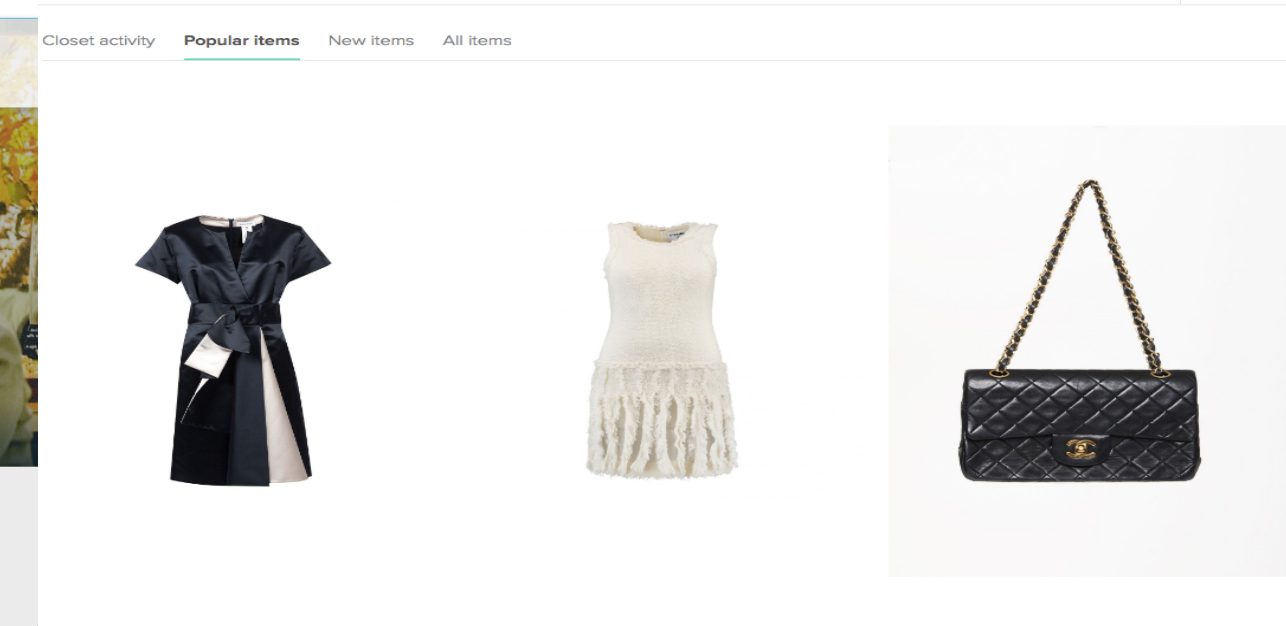
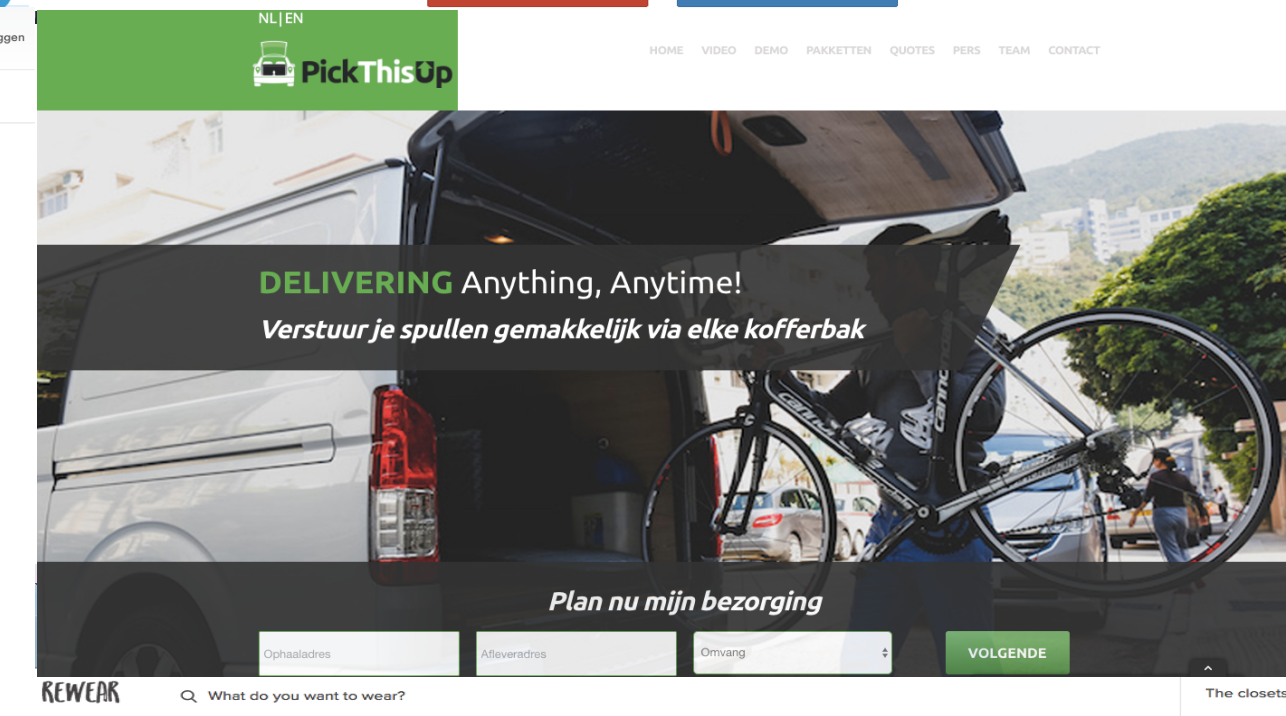
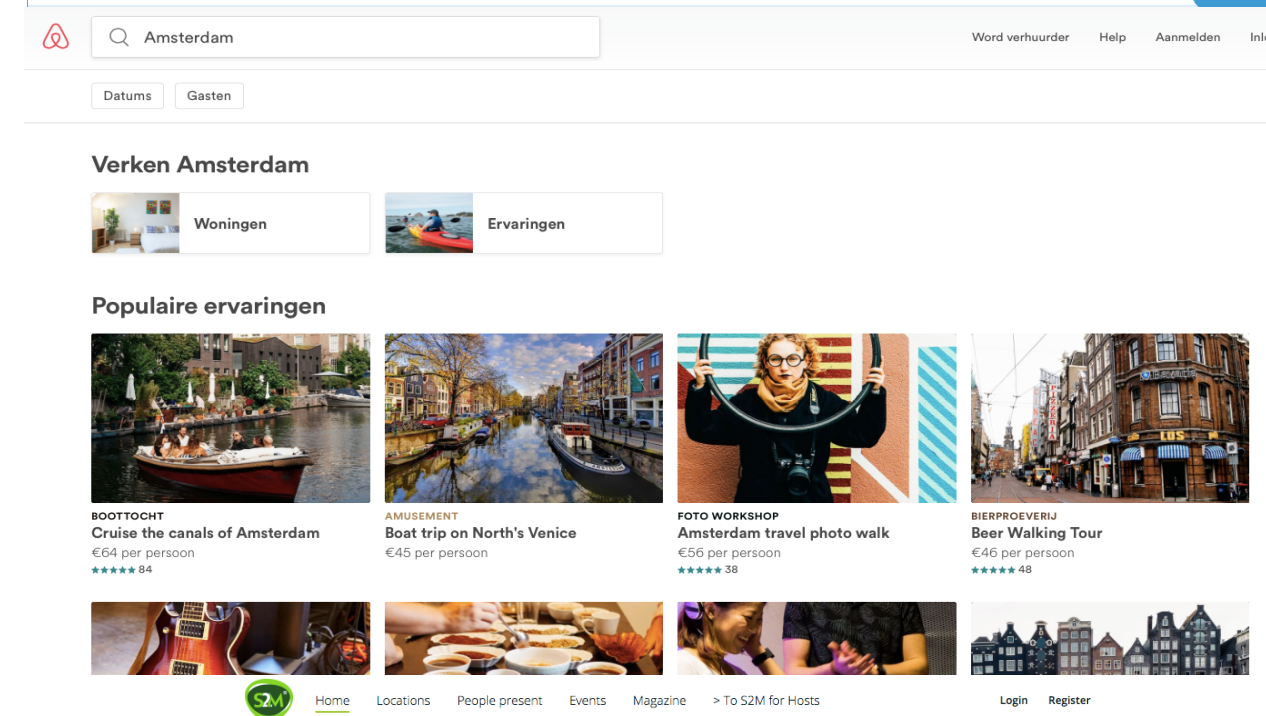
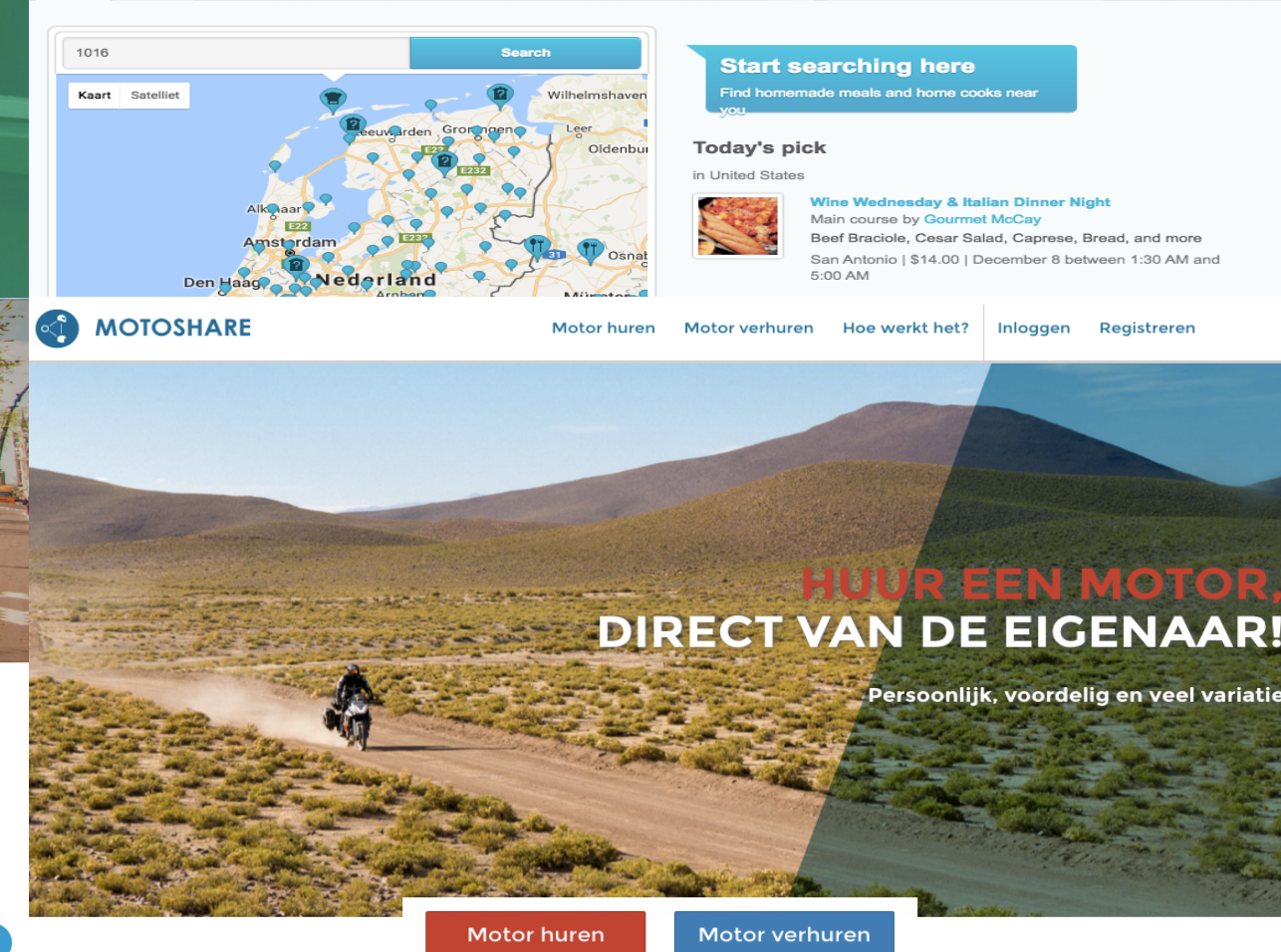
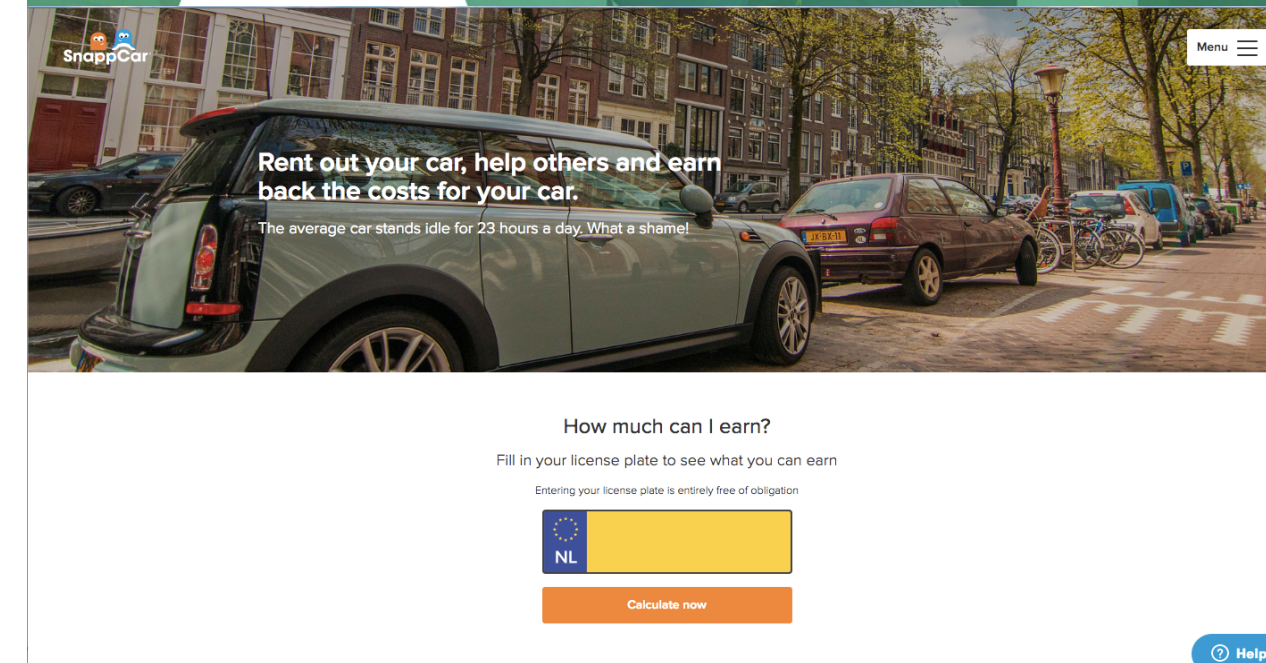
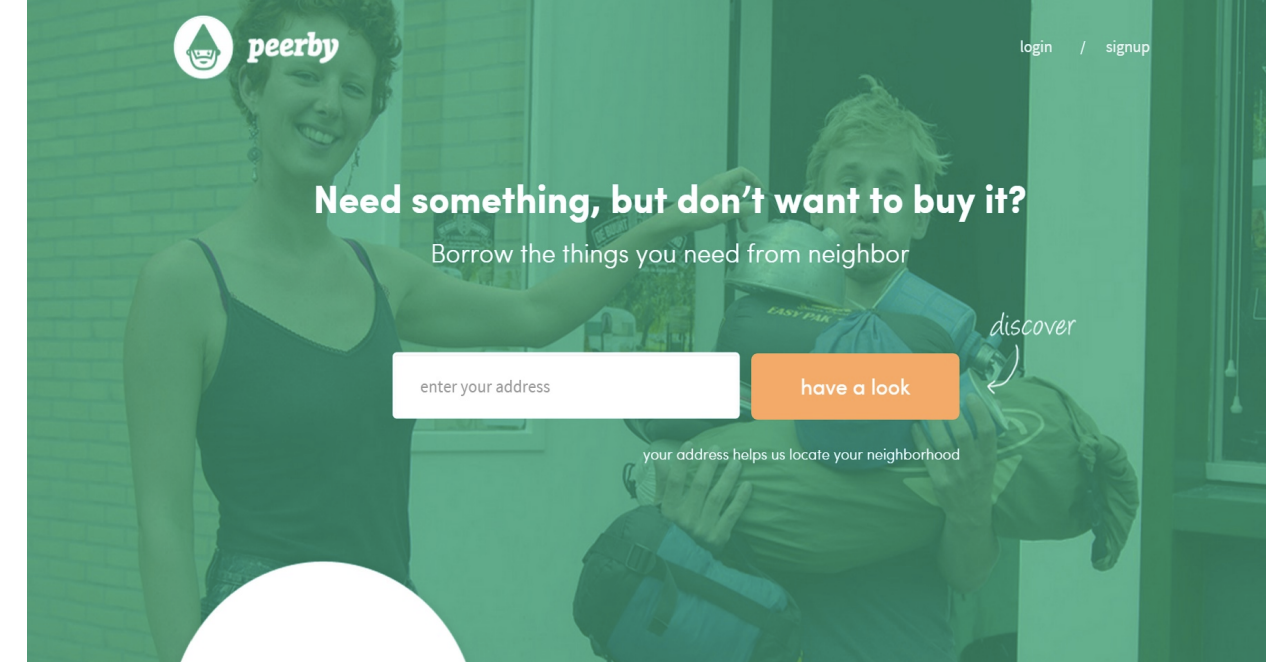
- geef ruimte aan de kansen van de deel- en platformeconomie
- waarborg de publieke belangen; besef wel dat de burger ook snel verandert qua beleving, behoeften en bijbehorend gedrag
- blijf in gesprek met de platforms en de personen erachter; optimaliseer onderlinge kennisuitwisseling en externe kenniswinning
- verbind opgedane kennis en ervaring omtrent al langer bestaande online platforms als Marktplaats en bol.com aan de nieuwe generatie platforms uit deel- en kluseconomie. Houd oog voor de nuances en diversiteit
- beoordeel waar een sectorale benadering functioneler is dan een integrale aanpak
- het tempo van de ontwikkelingen vraagt om een systematiek waarbij de overheid snel kan schakelen indien nodig (bv. om publieke belangen actief en ad hoc te waarborgen). Dit vraagt om een benadering waarbij de verschillende sectoren van de deel- en platformeconomie gemonitord worden, inclusief best practices en onderzoeken
- vergroot bekendheid en bewustzijn bij de burger (bekrachtiging)
- steden vormen de 'speeltuin' voor de deeleconomie. Het is raadzaam om als rijksoverheid een goede binding te onderhouden met wat er binnen steden (gemeenten) gebeurt en hiervoor ruimte te geven
- ook 'krimpgebieden' en dunner bevolkte regio's kunnen veel baat hebben bij een ontwikkelde deel- en platformeconomie. Het credo 'bestaande capaciteit beter benutten' kan deze gebieden economisch en sociaal vitaal houden en publieke diensten (zorg, onderwijs, mobiliteit) op pijl houden
- besef dat veel platforms van Nederlandse bodem nog relatief beperkte schaalgrootte en slag-/mankracht hebben
- durf als rijk te experimenteren (pilots) en deel opgedane inzichten
- stimuleer (sociaal) ondernemerschap en innovatie
- 'social enterprises' binnen de deel- en platformeconomie kunnen ingezet worden om beleidsdoelen te helpen verwezenlijken
- over de hele wereld werken overheden aan visie en beleid ten aanzien van de deel- en platformeconomie. Wees wijs en werk internationaal samen

VISIE + STRUCTURELE SAMENWERKING

Ons land bevindt zich internationaal momenteel in de voorhoede van de deel- en platformeconomie. Er is de afgelopen jaren veel kennis opgebouwd en ervaring opgedaan. De kans doet zich nu voor om dit verder samen te brengen en een ambitie en visie te formuleren en vorm te geven die ons koploper kunnen doen blijven en daarmee vooruit te kunnen lopen op zowel de kansen als de uitdagingen van de deel- en platformeconomie.

Al jaren wordt shareNL door diverse ministeries en andere rijksinstanties betrokken bij onder meer interne bijeenkomsten en de totstandkoming van beleid. Onze kennis en ons netwerk binnen de publieke en private sector in binnen- en buitenland dragen hier aan bij. Om dit een stap verder te brengen ligt er momenteel een voorstel bij EZK voor een structurele samenwerking waardoor iedere ambtenaar binnen de overheid die met het thema deel- en platformeconomie te maken heeft, doorlopend terecht kan voor kennis en inzichten alsook verbinding onderling en verbinding met de verschillende actoren actief in de deel- en platformeconomie.

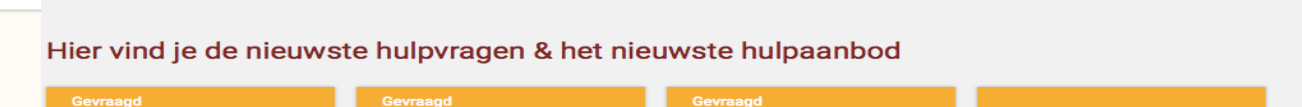
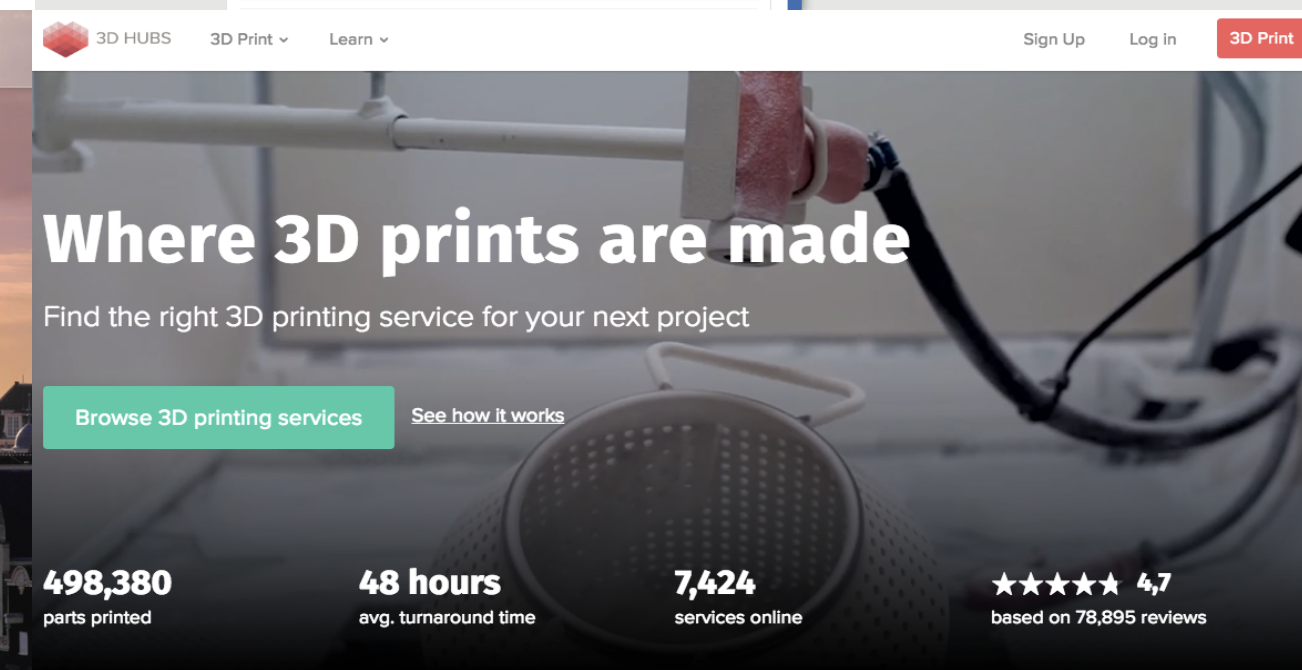
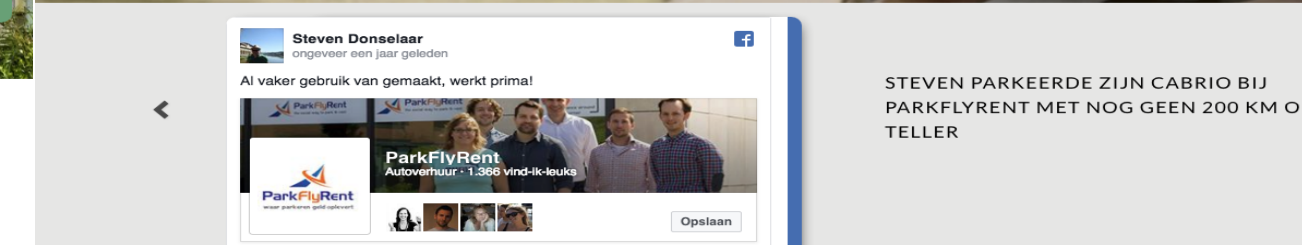
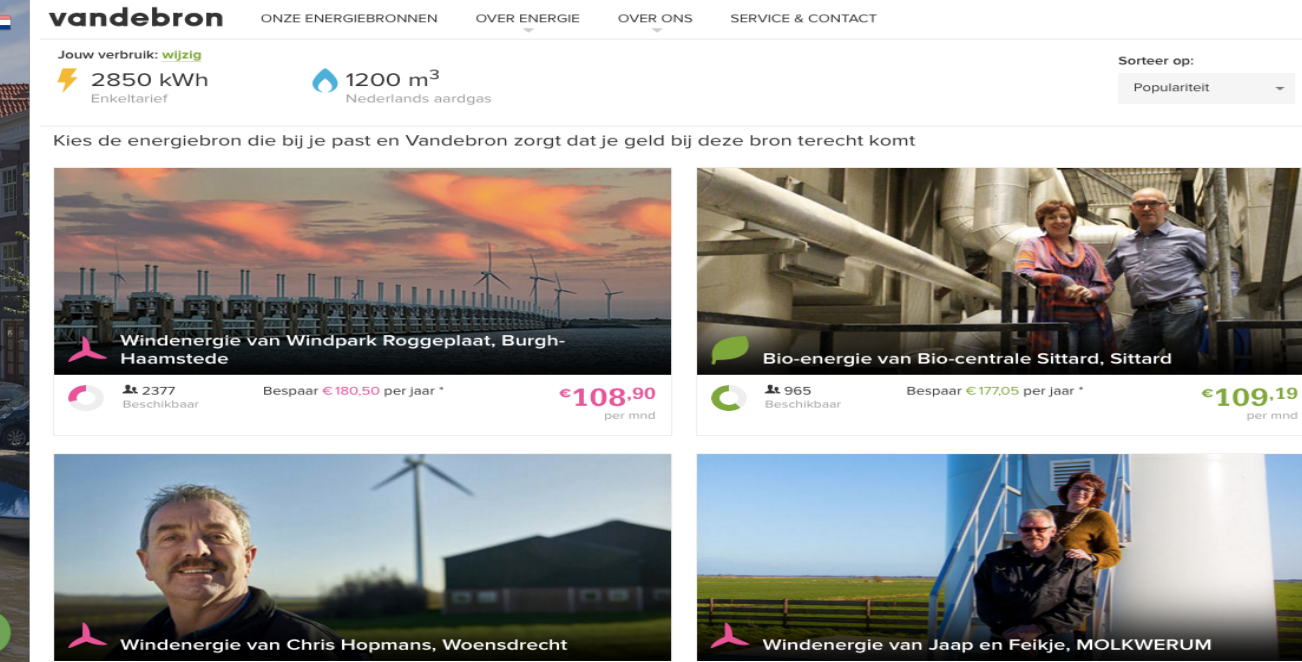
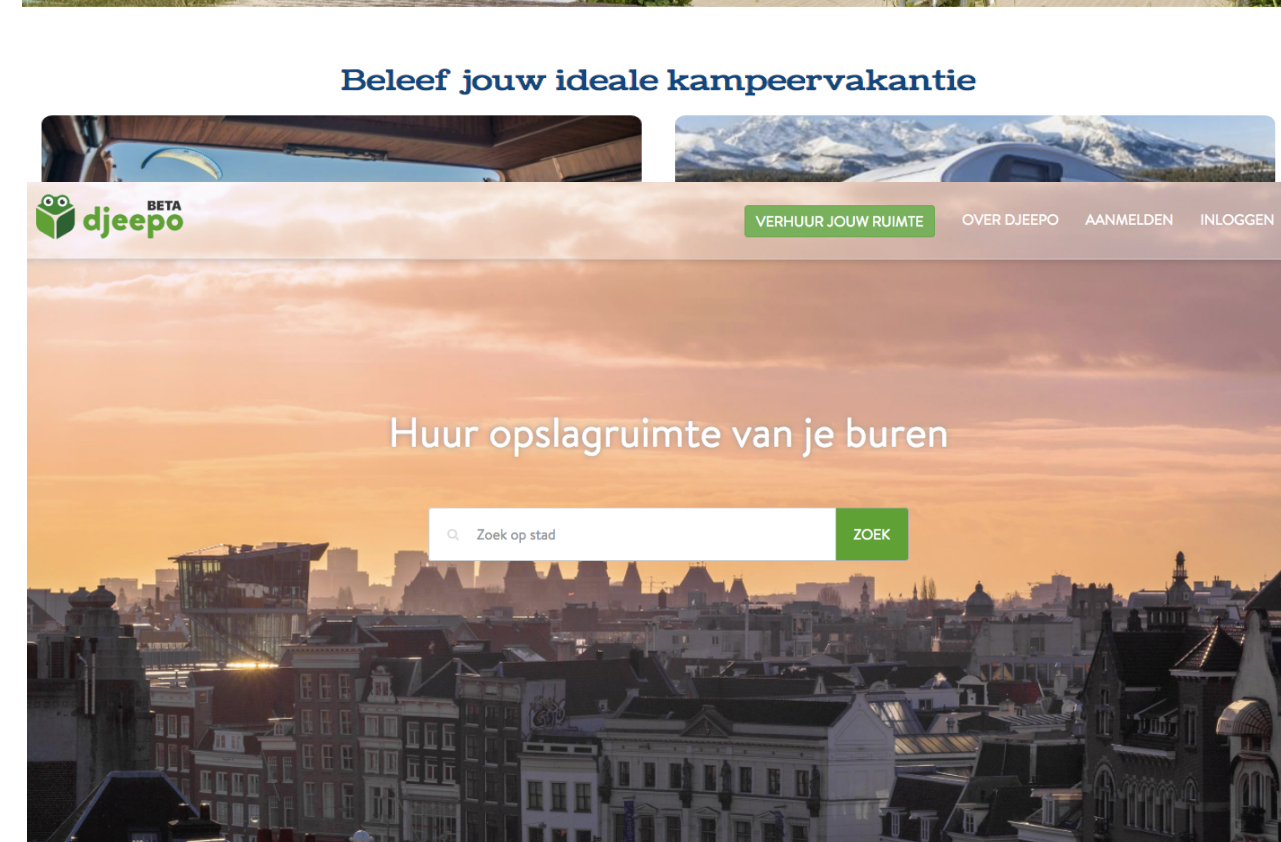
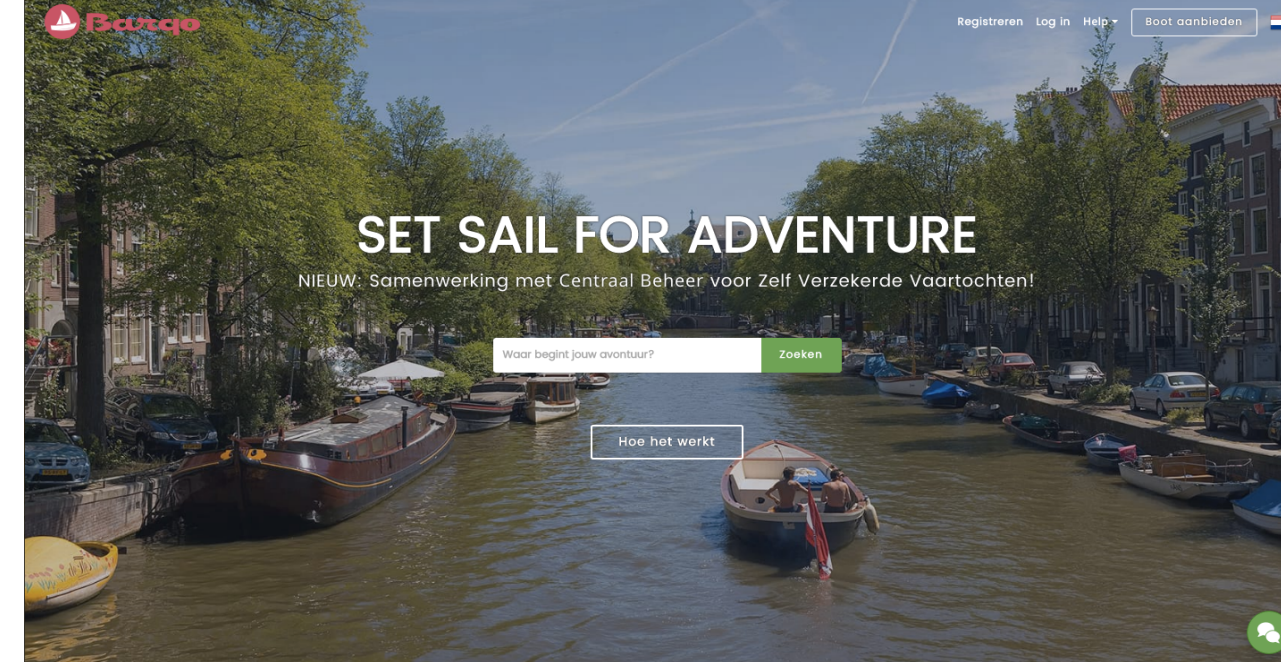

SLOTWOORD

Onze reis bij shareNL begon met de opkomst van de deeleconomie. De afgelopen jaren ondervonden wij hoe online platforms de manieren waarop we ons met elkaar verbinden op een nieuwe wijze vormgeven, en hoe dat sectoren en samenlevingen verandert.

Vandaag de dag zijn we stevig geworteld in de deel- en platformeconomie. We ondervinden dat online platforms slechts de basis vormen van waar we naartoe bewegen. Nieuwe technologieën als blockchain, artificiële intelligentie en robotisering ontstaan en borduren voort op bestaande online platforms en zorgen voor een versnelde platformisering en automatisering. Het belang wordt almaar groter om de balans te bewaken tussen 'mens en machine.'

Wij blijven onze expertise, ervaring en ons sterke netwerk met alle toewijding en plezier inzetten om ervoor te zorgen dat we deze rol kunnen vervullen en daarmee doorlopend samen voortbouwen aan onze samenleving.

MEER WETEN ?

shareNL

<http://sharenl.nl/nieuws>

http://twitter.com/share_NL

Sharing Cities Alliance

<http://sharingcitiesalliance.com>

<http://twitter.com/sharingcity>

Green Deal 'Autodelen'

<http://autodelen.info>

http://twitter.com/autodelen_info

Collaborative Economy (gecureerd wereldwijd onderzoek)

<http://collaborativeeconomy.com>

<http://twitter.com/collabecon>

Boek

'Aan de hand van onderzoek en vele praktijkvoorbeelden brengen Van de Glind en Van Sprang in hun boek de deeleconomie per markt in kaart. Dit boek geeft een unieke inkijk in de ontwikkeling van deze nieuwe economie. Het laat zien welke kansen en uitdagingen er zijn voor zowel opkomende als gevestigde organisaties en hoe de koplopers de toekomst al aan het vormgeven zijn.'

<http://shareNL.nl/boek>

Sprekers

<http://sharenl.nl/speaking>

Contact

Wees altijd welkom bij ons in Amsterdam of bel 06 19 352 723.

Een mailtje mag natuurlijk ook: info@shareNL.nl.

www

in

You
Tube

